

Oikeusministeriö

LAUSUNTOPYYNTÖ YLEISEN TIETOSUOJA-ASETUKSEN VAIKUTUKSESTA TIETEELLISEN TUTKIMUKSEN JA TILASTOINNIN KANSALLISEEN SÄÄNTELYYN

Kansallisarkiston lausunto

- 1) Ovatko muistiossa esitetyt 89 artiklan 2 kohdan mukaiset rajoitukset tarpeellisia ja ovatko rajoituksiin liittyvä suoja-toimet riittäviä ja asianmukaisia?

Esitetyt rajoitukset ovat erittäin tarpeellisia sekä molempien käsittelyperusteiden (tilastointi, tutkimus) osalta. Rajoitusten suoja-toimia (edellytyksiä) olisi kuitenkin hyvä tietyiltä osin tarkentaa.

Pykäläluonnoksen 1 momentin 2 kohtaa koskevassa perusteluteksteissä olisi hyvä mainita, että rekisterinpitäjän vastuu koskee tutkimushankkeiden lisäksi myös muulla tavoin kuin hankkeina toteutettavia tutkimuksia.

Tilastoinnin kohdalla esitetty 2-edellytys [”tilaston tuottaminen kuuluu rekisterinpitäjän toimialaan”] on ongelmallinen, jos tilastollinen tarkoitus ymmärretään niin laajana kuin se on johdanto-osan perustelukappaleeseen 162 kirjoitettu. Sen mukaan ”tilastollisilla tarkoituksilla tarkoitetaan mitä tahansa henkilötietojen keräämis- ja käsittelytoimenpidettä, joka on tarpeen tilastotutkimuksia varten tai tilastollisten tulosten tuottamiseksi. Näitä tilastollisia tuotoksia voidaan käyttää myöhemmin eri tarkoituksiin, kuten tieteellisiin tutkimustarkoituksiin. Tilastollinen tarkoitus pitää sisällään sen, että tilastollisiin tarkoituksiin tehtävän käsittelyn tuloksena ei ole henkilötietoja vaan yhdistelmä-tietoja ja että tätä tulosta tai näitä tietoja ei hyödynnetä ketään luonnollista henkilöä koskevissa toimenpiteissä tai päätöksissä.” Lähes kaikki rekisteriperusteinen tutkimus on tuon määritelmän mukaista henkilötietojen käsittelyä tilastollisiin tarkoituksiin, koska tietoja analysoidaan tilastollisia menetelmiä käyttäen ja tuloksena on yhdistelmä-tietoja. Jos tilastollisen tarkoituksen määritelmä on noin laaja, ei tämän käyttötarkoituksen mukaiselta käsittelyltä voida edellyttää, että tilaston tuottaminen kuuluu rekisterinpitäjän toimialaan.

- 2) Millä edellytyksin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja (ns. arkaluonteiset henkilötiedot) tulisi voida käsitellä tieteellistä tutkimusta ja tilastointia varten kansallisen yleislain nojalla?

Pykäläluonnoksen 2 momentissa ehdotettu sääntely on riittävää, sillä kuten muistiossa on tuotu esille, esimerkiksi tieteellisen ja historialliseen tutkimukseen liittyvistä suojatoimista säännellään pykäläluonnoksen 1 momentin lisäksi suoraan tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c, e ja f alakohtien perusteella.

Tutkimusta koskevassa pykäläluonnoksessa on tällä hetkellä maininta myös historiallisesta tutkimustarkoituksesta, mutta lausuntopyyntö koskee vain tieteellistä tutkimusta. Historialliseen tutkimustarkoitukseen sisältyy myös sukututkimus, jonka osalta edellytykset ovat erilaiset kuin tieteellisessä tutkimuksessa tai muussa kuin sukututkimukseen liittyvässä historiallisessa tutkimustarkoituksessa. Tämä tulisi ottaa huomioon jatkovalmistelussa. Lisäksi Kansallisarkisto esittää toiveensa voida lausua tietosuoja-asetuksen vaikutuksesta historiallisen tutkimukseen kansalliseen sääntelyyn toisessa yhteydessä.

3) Onko kansalliseen yleislakiin tarpeen sisällyttää henkilötietojen käsittelyperuste, joka koskee nimenomaisesti rekisteripohjaista tutkimusta?

Koska rekisteriperusteinen tutkimus on asetuksen perusteluosassa erikseen mainittu (perustelukappale 157) ja koska rekisteritutkimusta tehdään paljon Suomessa ja koska tietosuoja-asetus on soveltajille haastavaa luettavaa, olisi erittäin tarpeellista sisällyttää rekisteripohjaisen tutkimuksen toteuttamisen edellytyksiä koskevat säännökset kansalliseen yleislakiin. Tällöin olisi hyvä – ainakin perusteluissa – selventää myös sitä, mikä taho missäkin vaiheessa on rekisterinpitäjä ja siten vastuussa ko. vaiheen käsittelytoimista (luovutus, luovutettujen tietojen käsittely jne).

4) Muut mahdolliset huomiot ja kommentit muistioihin liittyen

Muistioista ei käy ilmi, mikä on ehdotetun yleislain pykäläluonnosten suhde julkisuuslaissa olevaan sääntelyyn koskien tieteellistä tutkimusta ja tilastointia siltä osin kun se koskee tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan koskevia henkilötietoja. Eli sovelletaanko yleislain pykäläluonnoksia sellaisinaan myös viranomaisten toiminnassa vai sovelletaanko viranomaistoimintaan esimerkiksi pykäläluonnoksen 2 kohtaa ja muilta osin asiasta voidaan säätää esimerkiksi julkisuuslaissa tai uudessa tiedonhallintalaissa niistä asioista, jotka käyvät ilmi tietosuoja-asetuksen perustelukappaleesta 154.

(154) Tätä asetusta sovellettaessa voidaan ottaa huomioon virallisten asiakirjojen julkisuusperiaate. Virallisten asiakirjojen julkisuutta voidaan pitää yleisenä etuna. Viranomaisen tai julkishallinnon elimen olisi voitava luovuttaa hallussaan olevien asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja, jos kyseiseen viranomaiseen tai julkishallinnon elimeen sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä niin säädetään. Kyseisessä lainsäädännössä olisi sovitettava yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttö sekä oikeus henkilötietojen suojaan, ja sen vuoksi siinä voidaan säätää tarvittavasta yhteensovittamisesta tämän asetuksen mukaisen henkilötietojen suojaan koskevan oikeuden kanssa. Viranomaisia ja julkishallinnon elimiä koskevaan viittaukseen olisi tässä

yhteydessä sisällytettävä kaikki viranomaiset ja muut elimet, jotka kuuluvat asiakirjojen saatavuutta koskevan jäsenvaltion lainsäädännön piiriin.

Hallintojohtaja

Anitta Hämäläinen

Johtaja

Tomi Rasimus